

[illegible]కొంటిని. [illegible] పుణ్య[illegible]లో నేమియు [illegible]. [illegible] [illegible]నా ; [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] వారికి [illegible] చెప్పలేకపోతిని. [illegible] నేమి చేయఁగలరు ?

[illegible] మొదటి [illegible]లో [illegible] యు ద్యోగస్థుఁడు కుటుంబములో [illegible] చేయుచుండెను. అంతట [illegible] [illegible] నుండి దిగి వచ్చి, [illegible]గారు నిద్ర [illegible]చున్నారని చెప్పెను. [illegible]నుండి పోవుచుండువానికి గొప్పవారితో గోష్ఠియెట్లు? ఐనను పెద్దలమాట [illegible], నేను లేచి, [illegible] చెక్కమీఁద [illegible], గది ముందు [illegible]. పెద్ద యుద్యో గస్థులకుఁ బేద విద్యార్థితో [illegible] గలి గెనా యని [illegible] నచ్చెరువొందితిని.

[illegible] భానోజిరావు పంతులుగారు. భానోజిరావుగారి [illegible] గని [illegible] ? ఆయన [illegible]కాలపు ఉద్యోగస్థుఁడయ్యును, మునసబు [illegible] [illegible] యుండెను. [illegible] [illegible] గజ గజ వణఁకింపఁగల సమర్థుఁడు. ఈ ప్రాంత మున మా మాధ్వులలో [illegible]. ఈ [illegible] [illegible]కొనియో మా న్యా [illegible] తలలెత్తుకొని యుండిరి. అట్టి పంతులు గారి దర్శనము చేయునప్పుడు, [illegible] నాబోటి [illegible] [illegible] యేమి యాశ్చర్యము ?

"[illegible] పిల్లవాఁడవే [illegible] ప్రశ్నము.

"[illegible] - నేను [illegible] [illegible] యుక్తము.

[illegible] మా యుభయులకు [illegible] ప్రశ్నోత్తరములను [illegible] [illegible]. ఐన ఇట్టి కుశల [illegible] నాకు [illegible] వింటూనా? [illegible] [illegible] [illegible] తలుపు తట్టి, "క[illegible] కల్యాణీ ! " యని పిలిచెను. [illegible] [illegible] [illegible] సుందరి [illegible] [illegible] పుస్తకమును నొకదానిని [illegible] నుంచి, "అమ్మా!" యని విందుచందు[illegible] [illegible] తలుపు[illegible]నుండి చూచె[illegible]

"చూడు, కల్యాణీ! ఈ పిల్ల[illegible] [illegible] తెలుసునా ? మా [illegible] పెదమామగారి మనుమఁడు. మనకు [illegible] వాఁడు. ఆకలిగొనియున్నాఁడు[illegible] తెచ్చి, ఫలాహారపు మూట విప్పు. ఈ[illegible] [illegible] మూఁడు జాములకుఁగాని యూర[illegible] [illegible] తోఁచదు. ఫలాహారము చేయ[illegible] అని పంతులు పలికి, కాలుచేతులు [illegible] కొనుమని [illegible] గట్టిన త్రాఁడు నాకందిం[illegible] పాదప్రక్షాళనము చేసికొనుచుండఁగా, [illegible] [illegible] నాకొకింత వినవచ్చెను. "[illegible] [illegible] ! [illegible] లేమీ లేదు. ఇదిగాక, [illegible] [illegible]కొని [illegible] వాసము[illegible] నిమ్మను విడిచి, మా [illegible] [illegible] కారణ కానిదే, తగుదునమ్మాయని [illegible] ఫలాహారముకు [illegible] ? [illegible] ప్రొద్దున నే [illegible]జనము చేయుటకు [illegible]

[illegible]మానము]

[illegible] [illegible] ? పిల్లవాఁడికి [illegible] [illegible] [illegible] !"

[illegible]

[illegible] నీ మాట వింటూ, మంచి [illegible]

"[illegible] మాట [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ముండ్లు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] చేతికిచ్చి యని [illegible] ముంచె ! [illegible] అబ్బాయీ! కూర్చో!" [illegible] నన్ను [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], చేత [illegible] [illegible] [illegible], చిన్న [illegible] పప్పులు తాపిన యుం [illegible], [illegible] [illegible], కొంత పులి [illegible] పెట్టెను. పులి యారగించిన నాకు [illegible] [illegible] [illegible]. ఐన నేఁటి భాగ్య [illegible] [illegible] వస్తువును చేనెట్లు [illegible] [illegible] ? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ? నానోటి కావమాహార [illegible]. ఇట్టి రుచ్యమగు పదార్థము [illegible] [illegible] యాస్వాదించితినాయని యాశ్చ [illegible]. తమకమున భుజించు నాకంత [illegible] [illegible] రాఁగా, "కారమెక్కువ [illegible] ? నాకును అదియే బాధ. మంచి [illegible] [illegible] కలుపుకో!" అని [illegible] [illegible] కొంచె మాసూరాని [illegible] [illegible]. అంత పంతులు, "కల్యాణీ! [illegible] వినుదూ ! [illegible], [illegible] [illegible] పిల్లవాఁడే. మీబోటి చిన్న [illegible] [illegible]మేమీ లేదు !" అని

[illegible] బుజ్జగించెను. [illegible] [illegible] [illegible] తానును [illegible], [illegible] భుజించుట [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ప్రాత ముట్టరిరములు [illegible] [illegible] మాటాడుచు, కొంతసేపి [illegible] [illegible] [illegible], "ఏమండీ! [illegible] మీకే కాదు, మాకును దగ్గర [illegible] [illegible] ! మాకు [illegible] [illegible] అక్కఱలేదు!" అని [illegible]. ఉభయులకును [illegible] [illegible] భుజింపుమని నాకు [illegible]. ఫలాహారానంతరము, [illegible] నామూటను [illegible] గదిలోనికిఁ బంతులు [illegible], "ఎంత [illegible] చేసితివి [illegible]! ఇంత ఆకలి పెట్టు కొని, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] గతిలేనట్టుగఁ [illegible] !" అని [illegible]యాశ్చర్యము నందెను.

౨

[illegible] [illegible] నుండియు భానోజిరావు పంతులు నాకుఁ [illegible] యుండిరి. పంతులు [illegible] [illegible], స్వ [illegible]భిమాని, దినము నెపుడో యొకప్పుడు [illegible] గనపడునని నాకాయన యానతిచ్చెను. వారింటి కేగినపుడు [illegible] నేను [illegible] [illegible] వారిని [illegible]. వారికి [illegible] [illegible] [illegible] చెప్పఁజాలను. ఆయన నేను గనఁబడఁగానే "నాయనా, మనోహరమూ, రా! కూర్చో!" యని తానెంతపనిలో [illegible], నా యోగ క్షేమము లారయుచుండును. [illegible] [illegible]

[illegible] దేవకన్యయా [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] కో [illegible]
[illegible] [illegible] నుండెను!
[illegible] [illegible] ధారలు [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] వినక్షత్రరాశులకు
[illegible], "[illegible]! [illegible] లోకమునుండి, నా
[illegible] [illegible] బాధను [illegible]
[illegible]?" [illegible] నే [illegible].

[illegible] యంతట, "అబ్బాయీ! [illegible] చెప్పెదను. [illegible] [illegible] [illegible] పోయి, [illegible] [illegible]. ఇదే మా యుధ [illegible]" అని చెప్పివేచెను!

[illegible] కదళీకాన్పుమున [illegible] [illegible]. ఈ లోకమున [illegible] [illegible] చెప్పబడియు నీ [illegible] నామీఁద [illegible] [illegible]? ఇట్టి స్నేహితుండు [illegible] వినక మిఁక వ్యర్థ మని నే [illegible]. [illegible], ముఖ్యముగ మా [illegible] యూహాపోహములు నొక్కొక [illegible] నమ్మి, "కక్కా! నా [illegible] సూచింపనైనలేదు; [illegible] [illegible] దయమాలి [illegible] [illegible]?" యని వేడికొంటిని. [illegible] [illegible]స్వరముగ విని మఱి [illegible] [illegible] వేడికొంటిని. [illegible] [illegible] కొల్లకొన్నను, [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ప్రార్థించితిని. [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] ధారలఁ బ్రవహించుచుండిన [illegible] [illegible] నిలిచిపోయెను. దుఃఖము [illegible], కోప [illegible] [illegible] [illegible] మగుచుండెను. వదునెనిమిదవత్సరములు నిండ కుండెడి యా జవ్వని మోమును, ఆగ్రహ పిశాచము మున్నదియొండ్ల [illegible] వదనముగ మార్చివైచెను! నేఁ బలికిన [illegible] చేసి నప్రార్థనలును, ఆ కలికి యొకింతయు నాలకిం పక, నావైపునకు దృష్టినైన మరలింపక, "పో పొమ్ము" అను వర్థము వచ్చునట్లుగఁ జేయి విదిలి వైచెను! అకారణవైర మూనిన యంగనతోడి ప్రసంగ మనుచితమని తలంచి, ఉత్తరీయము నెత్తి కప్పుకొని, ఆ గృహము నుండి మరలిపోతిని.

ఎక్కడకుఁ బోవుటకును, ఏమిచేయుట కును, పాలుపోకుండెను. సమీపమున నే పౌరుల విశ్రాంతికొఱకు కేర్పఱిచిన పూఁదోట గలదు. మెల్లగ నడుగులిడుచు నే నందుఁ జొచ్చి, చెట్ల గుబురుననుండు జతికిలంబడితిని. అప్పటికి సూర్యాస్తమయమైయుండెను. సంజచీకటి రాత్రి యగుటచేత నొక కొన్ని నిముసములకే దిశాస్థల మంధకారబంధుర మయ్యెను. ప్రస్తుత పరిస్థితుల నే నంతఁ దలపోసితిని. నా దుస్థితి నెవరి కాపోహించుటకును, దానికై యెవరిని దూఱుటకును, నాకుఁ దోఁచకుండెను. నా

[illegible] మను[illegible]. [illegible] నలుగు[illegible] [illegible] నాకు [illegible] [illegible] నిలచెను. [illegible] మా [illegible] మనుష్యులు, [illegible] మాకు [illegible]. ఆశ్చర్యమందిన నా కంఠ నాడి [illegible] దరి బందభాగ [illegible] నిలచెను.

మొదటివాడు: "ఐతే, [illegible] నా! మూడవ పెండ్లి చేసికొన్న ముసలి ముందా నా [illegible] మొదటనే చేయి కని పెట్టలేదా? [illegible] మీ బెండకాయ [illegible]లే నడి చచ్చుచుండుటచేత వాని కన్ను లిట్టి పొరలు గ్రమ్మినవా?"

రెండవ వాడు: "నీవు చెప్పినట్లు, బంధుత్వ మమకారముచేతనే కన్యాదానిని సత్కరించుకొన్నాడు. అంతట వాడు [illegible] నొంతుకట్టుకొన్నాడు!"

మొదటి: "కుఱ్ఱవాని కేమిటిక గుణ మున్నదని నీ కేలా స్పష్టమైనది? చక్కని పిల్లలను కనవ పెట్టుకొంటియే కదా నాయుడు!"

రెండవ: "ఈ కలికాలపు నరులు కేమివచ్చె! ధన వ్యామోహము లేకపోతే, దగ్గఱ బంధుత్వము లేని ఆ కుఱ్ఱగాడిక, ఏమి [illegible] వారిలెక్క, [illegible] కలిగి, [illegible] కట్టుకొని [illegible] మోహముచేతనే అవ[illegible] [illegible] ఇట్టి [illegible] ఉన్నవా! ఈ నయ [illegible] కలి కన్యా[illegible] మనోహర[illegible] మాటలైనా[illegible]! [illegible] మాపు [illegible] చెప్పుచున్నాము! ఒకసారి, మ[illegible] నయ నపాదించిన వారే అక్క[illegible] [illegible] మహారాయుని కొమ్ము[illegible] కోసివేయుట నొక్క విశేషము కదా[illegible]"

మొదటి: "ఔను గాని, [illegible] న్నారికి యీ ఆకాశరామన్న యు[illegible] న్ని వాళ్లకు [illegible]నని చేలా [illegible] కలదు?"

రెండవ: "ఏ రామరామా! తిన[illegible] పెట్టి చూచినమొందుకు? ఈ యుక్తి వాళ్లకు చేరినప్పటినుండి, సంగతులు మ[illegible] పరిశీలిస్తున్నాము కదా. ముసలి[illegible] కన్నులు తెరచినాడు. మనసులో అను[illegible] అతనికి గాఢముగా నాటినది. అమ్మ[illegible] కూడా వనాళం అంటినది! ఉన్న న[illegible] చెప్పితే ఉబుకెక్కేవ! అయి వచ్చిన యమ్మగారిపుడు మంచమెక్కినాను!"

"తగిన ప్రాయశ్చిత్తము జరిగింది[illegible] మా వంటి బంధువులంటే అమ్మగారి కిటీ[illegible] కన్ను [illegible] గాష్టాడిపోయినవి! మనోహర[illegible] నిక తమ యింటికి రానీయనద్దని భార్య[illegible] [illegible] యు[illegible] [illegible] [illegible] కల్పించిన [illegible] [illegible] [illegible] కన్న [illegible] [illegible] [illegible] ఉద్దేశించి, [illegible]

౩

[illegible] పత్రికాజనులు మా [illegible] నాల్గోడి సంబం[illegible] మా గృహస్తులను, [illegible] మన్కట [illegible] చేకూరును దర్శిం[illegible] నా [illegible] కోపముచేతనే కల్యా[illegible] నన్ను [illegible] మొదట నేను [illegible]చితిని. కాని, ఆమె కోపము నా [illegible] వాదములు కల్పించిన జను[illegible] [illegible]దనే [illegible] స్పష్టమయ్యెను. [illegible]లను సవరించినట్లు [illegible] వెని [illegible] ఆకలికి కినుక వహించి యు[illegible]డును. [illegible] మెంటముగ నేను వారి [illegible] వారిబంధువులు [illegible] [illegible] కదా, ఆ సుచరిత మీద [illegible] వాదులు [illegible]లెనని నే నెంతయు వంత నొందితిని. ఆదంపతులు నాతో నిక మా [illegible] నాకుతెలిసిన సత్యము వారికి విన్నవించుట యుక్తమని నే నెంచి, నాటి [illegible] [illegible] తెలిసెను. [illegible] నాడు విపరీత [illegible] [illegible] మా [illegible] నేను గృహలక్ష్మిగలిగి, వారి శ్రేయస్సును కోర నెంచును.

ఇప్పటికి ఏడు సంవత్సరము లైనది. ఈలోపున లోకమున [illegible] కన్యామాన్యులు కలిగినవి. [illegible] సంతులు చాలకాలముక్రిందటనే [illegible] కలక్టరుగదని వింటెను. విద్యా[illegible] నేను [illegible] గ్రహించితిని. నాకు చేకూరిన సకలశుభములకును, ఆ పుణ్యదంపతులను స్మరించుచుందును. కాని నాకును వారికిని కంటిమాపులు తప్పిపోయినవి. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములును లేవు. ఇట్టి యుండ మాగృహమున నిటీవల జరిగిన యొక శుభకార్యసందర్భమున లేఖలు వ్రాయుచుండ గపుడు, నా బాల్యపుస్నేహము [illegible] జ్ఞప్తికివచ్చెను. గృహస్థులు [illegible] రించి పిలిచి శుభలేఖ వ్రాసితినే కాని, వారు వచ్చెదరని నే దలంచలేదు. [illegible] పోయి నూరామున నున్న వారిని నా యింట జరుగనున్న యీ స్వల్ప శుభకార్యమునకు శ్రమపడి రావలయుననుట న్యాయ మని తలంపు కాదు.

ఇట్లుండఁగా, శుభకార్యదినమున మా బంధువులలో నొకస్త్రీ [illegible] ముద్దుగ [illegible] మా యింటికి వచ్చెను. మా [illegible] స్త్రీ [illegible], యొకరితో నొకరు మాటలాడుకొను[illegible] [illegible] కలుగనిదని నేను [illegible]. సుమారు [illegible] స్త్రీని [illegible] మాచినట్లు తోఁచెను. నిదానించి చూచి, కల్యాణమ్మయని [illegible] నాలుకట్టి, 'కక్కి' యని పిలిచి, యామె పాదములకు మ్రొక్కితిని. "నాయనా, మనోహరమూ! బాగానున్నావా?" అని [illegible] యామె నన్నాశీర్వదించెను. ఇన్ని యేండ్లకు తిరిగి యిట్టి మిత్రదర్శన మైన యీ దినము నిజముగ శుభదినమని నాకుఁ దోఁచెను. ఆ సాయంసమయమునఁ [illegible] నేనును మా కక్కియు వెనుకటి సంగతులు ముచ్చటించుకొంటిమి. [illegible] వచ్చిన [illegible] జాబులవలన మా సంతోషమున కొంతవరకు భంగము గలిగెనుగదా యని మేము పరితపించితిమి. కాని, యీ [illegible] నిందయే మా శీలమును చక్కఁగ శోధించె ననియు, [illegible] రత్నమును [illegible] మేము కనుఁగొంటిమి. ఈ [illegible] తాను మరల మనసార నవ్వ[illegible] మా కక్కి చెప్పి, కంట నీరు తెచ్చికొనినపుడు, పసిబాలునివలె నేనును వెక్కి వెక్కి యేడ్చితిని!

చేటభారతమువలె నున్న నా యుత్తరమును ఆనాఁడు భానోజీరావుగారు మరల మరలఁ జదువుకొనిరఁట! కపటమును, కల్మ[illegible] [illegible] నుండు[illegible], నా[illegible] [illegible] మరియొక [illegible] మా[illegible] బయలుదేరి [illegible] వారి [illegible] [illegible] వారు [illegible] కల్యాణమ్మ చెప్పినపుడు నాకు [illegible] ప్రత్యుత్తరము [illegible] యులను నా యుత్తరపత్రమును [illegible] నొక్కి చెప్పుటచేత ఆ దంపతులు [illegible] నాయందు సదభిప్రాయము గలి[illegible]. కాని, [illegible] జరిగిన [illegible] వారు దూరదేశము వెడలిపోయిరి. ఆ [illegible] [illegible] వెడలిపోతిని. అందుచేతనే నన్ను మరలఁ గలిసికొన లేకపోయిరి. నాతో నుత్తరప్రత్యుత్తరములు నడుపుట వారికి వలనుపడకుండెను. ఉత్తర ప్రత్యుత్తరములు లేకయే కొంత కాలము గ[illegible] [illegible] యున్నమని వారు తలఁచుకొనిరి. [illegible] వారికి నామీఁద [illegible] ప్రే[illegible] [illegible]. ఇంతలో నాశుభలేఖ [illegible] [illegible] [illegible]. నా యాహ్వానమును మన్ని[illegible] పంతులుగారు, తమ భార్య [illegible] మా యింటికిఁ బంపిరి. పరిస్థితు లిట్లు పరిణమించుటకు నే నీశ్వరుని గీర్తించితిని.

[illegible] నా [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 'భా[illegible]' [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. పెద్దవారి[illegible] [illegible] [illegible] అందని[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible], అన్యాయ[illegible] [illegible] పెద్ద [illegible]యుద్యనుండి [illegible], నన్ను వారు పిలువ[illegible] [illegible] చెప్పెను. నేను వారిదర్శనము [illegible]గా, నా[illegible] [illegible] [illegible]రించి నాకుఁ [illegible] [illegible] గా నుంటిమని వారు చెప్పిరి. ఎదురు[illegible] [illegible] యీ [illegible] గంతుపైచి, [illegible]నాఁడే [illegible] చేకొంటిని. ఆయని [illegible] దయచే యుద్యోగమున నే నిటుల లభి[illegible]ద్ధికొందుటకుఁ గారణమయ్యెను. వారిచే [illegible] సహాయముచేయుంచిన మిత్రుని పేరు తెలి[illegible] [illegible] నే నెంత యత్నించినను, [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] నే [illegible]గా, కల్యాణమ్మ, మందహాస[illegible] [illegible] సుందరవదనము [illegible] [illegible] [illegible]గా, [illegible] గుట్టుతో నుంచవలయు [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]!

[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible] [illegible] నామకరణము [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] కల్యాణమ్మ పెద్ద కుమారుఁ ముద్దులాడుచు నా భార్య "[illegible] [illegible]" యడిగి, "చిన్న మనోహరు" [illegible] [illegible] ప్రత్యుత్తరమున [illegible] [illegible], "సీయన్న పేరేమరోయి ?" యని యడు[illegible]గా, 'మనోహర' [illegible] [illegible] చెప్పి, నన్నుఁ [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. "నా పేరు కూడా చెప్పనా ?" యని నా చిన్న [illegible] [illegible] కల్యాణమ్మ [illegible] [illegible], ఆమె చెవిలో 'కల్యాణి' యని రహస్యము [illegible]! "నీ కెవరి పేరు పెట్టినారమ్మా ?" యని నా కక్కి యడుగఁగా, మాటకారి [illegible] బాలిక, "మా చిన్న బొమ్మ పేరు పెట్టినారు" [illegible] చెప్పివైచెను! ఆనంద బాష్పములు [illegible] నయనములనుండి [illegible]చుండ, మా కక్కి [illegible] బాలిక [illegible] [illegible] [illegible]. నిజము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ?

[illegible]

9/24

పిన్ని

[illegible] వెంకటకృష్ణయ్య గారు.

[రవీంద్రనాథ [illegible] అనువాదము]

"పిన్నీ!"

"జ్యోతీ! [illegible] నాయనా, ఎంత [illegible] యింది!"

"కానీ లేస్తూ! యింకెన్ని దినాలుంటావని మణి వాళ్ల నాన్నగారింట [illegible] ఉండి [illegible]! ఎక్కడున్నావో!"

"సీతా[illegible]పురములో!"

"ఆ! సీతారామపురము. అక్కడికే దాన్ని పంపి [illegible] పిన్ని, స్వయంగానే [illegible], [illegible] నా దగ్గర యింకా వుండవలెను [illegible]."

"ఏం [illegible] - [illegible] నిన్నొకటి ఎలా [illegible]?"

"ఏమిటి - [illegible] చాలుగా [illegible] తో [illegible]—"

"ఎవరు చెప్పారేం - స్వయంగానే తెలుసుకో లేను! మొన్న, ఎవర్లో యీమాట [illegible] అప్పటి [illegible] నీవు [illegible]"

అంతా నిజమయితే ఆగవలె [illegible]. కాబట్టి [illegible] కొంచెము ఎక్కువ [illegible] సంగతిని [illegible] నిజమిది: మణికి పిన్నికి [illegible] జరిగిన సంభాషణ:

"ఏమే అమ్మాయి! అనంతు [illegible]. నీ వాళ్ల దగ్గరనుంచి సమాచారమేమైనా తెలిసిందా?"

"అవునత్తా! వచ్చే శుక్రవారమునాడు మా చెట్టి అన్న ప్రాశనట. నన్ను [illegible] నచ్చి నాడు."

"ఆహా! [illegible] అమ్మ సంతోషిస్తుం[illegible]."

"నీకేం [illegible]! పంపనకేమిటి? పుట్టినప్పటినుంచి [illegible]! ఇప్పుడే [illegible]?"

"[illegible] నాదేమిటి! [illegible] తెలుసునా?"

"ఆయనే [illegible] యిప్పుడేమి [illegible]"

"నాదేంలేదు [illegible] - [illegible]"

"[illegible] మళ్లీ [illegible] - [illegible] వస్తా, నా అమ్మ [illegible]—"

"[illegible] నాకు తెలుసుగాని నాయన మాత్రము [illegible] జ్యోతి [illegible] చాలుగా మంగళహారతులు [illegible]."

"నీ కోసమక్కడ [illegible] - 'యిక్కడే [illegible] గా లేదనీ - [illegible] ఏ కష్టం లేద[illegible]"

"అదివా[illegible] - [illegible] యిబ్బందిలేదు. అయితే మీనాయనకు [illegible] నా మనస్సులో [illegible] గక్కుతాను."

"నవ్వు రాయ[illegible]. ఆయనే [illegible] నేనడిగితే."

"ఇదిగో, అమ్మాయి, ఏమన్నా చేసేవుగాని [illegible] పెద్ద[illegible] ఇవన్నీ సాగవుసుమా. [illegible] గతి మీనాయనకు [illegible] తెలుసు; ఆయనకట్లు [illegible] నిరతరంగారు."

[illegible]నము]

[illegible] పట్నంలో [illegible]

[illegible]

[illegible] యి[illegible]

[illegible] కూడా [illegible], మా అ[illegible]

[illegible]

[illegible] యింకా [illegible] వుంటే?"

[illegible]! నేను [illegible]! [illegible]

[illegible] పోగాను."

[illegible]! యీ [illegible] అడిగినారు పంపడి [illegible] వుండి [illegible]. ఎక్కడికైనా [illegible]

[illegible]."

[illegible] వింతయినదికే [illegible]."

[illegible] అనుకున్నా మనసు [illegible] మా [illegible] అడిగిలో [illegible]

[illegible]."

[illegible] నే [illegible]!"

౨

నాన్నగారింటి [illegible] మణికి [illegible] అయింది! జ్యోతీంద్రు[illegible] పడు [illegible] చదువుతున్నాడు. [illegible] దానిమీద ఒక 'పిన్ని' [illegible]; [illegible] పెట్టి" అన్నాడు.

[illegible] మాత్రె గర్భ[illegible] [illegible]. [illegible] అనా[illegible]. ఎన్ని రా[illegible]! ఎన్ని గడిచినవో! [illegible] మిసమిస [illegible]. [illegible]గా ఆనత్ర్తా [illegible]! అన్ని కోట్లమన్నా ఎన్ని కోట్ల [illegible] నిరంతరానే [illegible].

జ్యోతీంద్రు [illegible] చూడటంలేదు. అతను మణి ముద్దుమొగాన్ని ఆ [illegible] నిర్మిస్తూ వున్నా [illegible]. [illegible] సోగకన్నులు—[illegible] నగమువా [illegible]—[illegible] ముత్యాలవరుసల్లాంటి [illegible]. ఇదే ప్రపంచము అతనికి. ఈ [illegible] ప్రపంచ ములో [illegible] గడపగలడు, [illegible]!

పిన్ని జ్యోతీంద్రు [illegible] నిద్రపోయినాడని మనస్సులో [illegible] పెట్టుకుంటూంది. [illegible] జ్యోతి ఆరంభించాడు. "పిన్ని [illegible]! మీ [illegible] అది చాల [illegible] పిల్లనీ, [illegible] యింట్లో [illegible] గా వుండదనీ అంటూరా లేదు? [illegible]........"

"అవును [illegible] అబ్బాయి, [illegible] అనుభవం మీదగదా తెలుసుకోటం."

"పిన్నీ!"

"నాయనా, నిద్రపోరా!"

"పిన్ని, నీవేమనబోకు. కొ[illegible] మాట్లాడాలనుంది. మేలుకొనే వుంటాను."

"సరే, కానీరా."

"ఒకప్పుడు, మణికి, నావాకే గిట్టదు కదా. అని అనుకొనేవాణ్ణి. అయినా నేనన్నా [illegible] ఓర్చుకొనే [illegible] నాణ్ణిగాని మీరు—"

[illegible] జ్యోతి [illegible]. ఎవ [illegible] "

"అట్లాంటప్పుడేనా మేం మాత్రం ప్రాణులకోసం ఏం చేశాము."

"అలాకాదు పిన్నీ, యిష్టము వచ్చినట్లు చెప్ప దానికి మనస్సులో మాత్రం మంటముండేది! కాని, నాకుమాత్రం సుఖో, సరదాలన్నా తాను తెలుసుకోలేదు, తెలుసుకొనే ప్రయత్నమేనా చేయలేదు, ఏరోజు కాయినా, ఒకసందర్భం లేక—"

"అవునురా, నీవు చెప్పేది నిజమే."

"కాబట్టే ఆకిల్లినవాను సేవింపగా చెక్కుచెప్పు నుకొను."

పిన్ని ఊరకవింటూనున్నది. వస్తూవున్న నిట్టూర్పును అలాగే ఆపేసి చూస్తున్నది, ఇన్ని ఆలోచనలు తెలిసినదే! ఎన్నిసారులు జ్యోతీంద్రుడు వనకగనలో నికి పోవడానికి మనసొప్పక, జల్లుకొట్టుతున్నా, రాత్రంతా, వరండాలోనే, యీజీచేరులోబడి కొట్టుతూ, [illegible] పలేదు! ఎన్నిసారులు, గనిలో తలనొప్పితో [illegible] నుతూ, మణి ఒకప్పుడన్నా వచ్చి, 'ఏలావున్నది' అంటుందా, అని కోరికలమీద కోరికలు కోరుతూ, గడిపలేదు! ఇవంతా, మణి ఆనటింటి లలితమ్మ వగైరాలతో యీనాటింటి కమలక్కలతోనో నాటకాలు చూడడానికో, సినిమాకు పోవడానికో—తయారవుతూ వున్నప్పుడే అలాంటి సమయాల్లో పిన్ని ఒకవేళ విసరడానికెళ్లితే పిన్నినిగూడా చీదరించుకొని వెళ్లిపోయ్యేదేనాడు. ఈ లోకంలోకంతా ఆమె కొక్కతెకే తెలుసు, అబయట బడని హృదయంలో ఎంత మార్మికంతో యాతన నాని వుండేది. ఎన్నోమారు ఆమె జ్యోతీంద్రునితో, "నీనాధా బమే యింతచేసింది. ఇష్టమొచ్చినట్లు దాన్ని పోనిచ్చావు! ఇకమీదనైనా దాని నింతముద్దుచేయక దాన్ని కొంచెం అదుపాడించు. కన్నీళ్లపర్యంతము ఒకసారయిన తెర్వాత నీచెప్పుచేతల్లో అది వుండకపోతే ఒట్టు," అనబోయేది. కాని ఎవరయినా యిలాంటిమాటలు బయటికి చెప్పగలరా! చెప్పితే ఆమెకు చెప్పలేనిపని లాభమేమయినా వుంటుందా? అందులో జ్యోతికి 'స్త్రీ' అనగానే ఒకఅస్పష్ట, అవ్యక్త, మధురప్రపంచము కన్నెదుట ఆవిర్భవించేది. అందులో సౌందర్యదేవాలయము,

దానిలోపల ప్రేమసింహాసనము, దానిపై [illegible] రాణై అతని మనోరాజ్యాన్ని ఏలుతుండేది. అందుకే అప్రేమ ప్రపంచంలో, ఆ అమ[illegible]లో సాలుంచేగా దివసనక్షత్రం మినుకేకపోవది, కలలో, నమ్మకములలో, ఊహలలో తన [illegible] ములలో ప్రయత్నంగా స్వార్పణము చేసికొన్నా వరం యేమో కనబడలేదు. పోనీ, యివాళ రేపు. ఆకి అంతములేనిధ్యానము 'రేపు', 'రేపు' 'రేపు' ఎప్పటికి వచ్చేదికాదు.

జ్యోతి యింతసేపు నిద్రపోతున్నాడనే నమ్మకము. ఒక్కనిమిషములో ఆనమ్మకము [illegible]

"ఇదివరకు నన్నని సుఖపెట్టలేదు. కోపము నీకంతా దానిమీద కోపము. కాని సుఖమనేదిఆకాశంలో ఆకసపడుతూవున్న నక్షత్రాలవంటిదమ్మా! నక్షత్రాలు అంతా చూస్తున్నాయి! వనుము నలుపులు లేవూ! అలానే ఎన్నోతప్పులు ము. చేశామని అనుకొంటాము. కాని ప్రేమ సుఖమనేది ఎప్పటికి మినుకుమినుకుమంటూ వుంటుంది. నిజముచెప్తాను. యిన్నాళ్లకు యీ రోజు యెక్కడనుంచో ఆనందము పొంది వస్తూంటిని."

పిన్నికి పాపము కన్నీళ్లునిండినవి ఆ [illegible] కన్నీటిమూసి. కష్టముమీద వానిని దిగమ్రింగి మా [illegible] జ్యోతి తల నిమురుతూ చూస్తున్నది. నోట్లో మాటెమీ రాలేదు. మరి వాడికి ఏమి కోరదలిచాడివి.

"అయితే పిన్నీ! ఒకటిమాత్రం చాల క[ష్టము]గా వుంది. అభము శుభము ఎరగని చిన్నపిల్ల, నా [తర్వాత] యేలా బ్రతుకుతుందమ్మా!"

"ఏదో ఒకవిధాన బ్రతుకకపోతుందా నిరే; మా నాన్న పోయినప్పుడు నే నంతకంటే దాన్నే."

"దాని కిప్పుడిప్పుడే తెలియదులో అనేదిపోయి చము కొంచము మనస్సు తిరుగుతూవుంటే. నాకి[ప్పుడు] రావాలి."

"నన్ను ప్రేమిస్తూవుంటే చాలునురా— అ[దే] యిూగోల వుండనేవుంది. ఇంకనైన నిద్రపో నాయనా!"

[illegible] ఆపుచేసిన గనానిక్కు [illegible] చూడలేకపోయాం.

[illegible] కానికేనాము. [illegible] వచ్చింది కోసం.

[illegible] ...పోయి చిచ్చుపెట్టుకొన్నాయి [illegible] చూడకాకు చేసేది [illegible] నా ప్రాణము.

[illegible] దాని ప్రేమించింది జ్యోతికి.

"పిన్నీ, [illegible]"

"నాన్నా."

"ఇంకా! [illegible] అనుకొన్నా. మూర్తి [illegible] అయితే ఎందు [illegible] యింతటివాడం ప్రవర్తిస్తున్నావు."

"నిన్న నిద్రపోనే పోతివి. బాబూ, యివ్వాళై [illegible] కరతేనా."

"పిన్నీ- నిద్రపోతుంటా నుతి."

"[illegible]! నీవు వస్తూనుచేసినప్పుడు [illegible] న్నావా?"

"దానికి యేదైవునుపిన్నీ?"

"ఇదేమి బ్రహ్మవిద్యా! అంతులో ఆడదానికి." నమానంయుక్తి చూపించి టవే ఇస్తుంది."

"నిన్న తాగిన జావచేసింది?"

"అక్కే."

"అంత బాగా చేయగలిగింది! నీవు చేయించుకొన్నావు."

"బాగా నేవుంది. నీకోసమునన్నీ కావలసినంత చేసి చేసిందాక అది పూర్తిచేసుకుంటుందిరా. ఇంకేముందు! నీపట్టుదలతో పెట్టెది, నీకది శుభ్రముగా అలంకరించడం— నీ విషయంలో మీదైనా నడిచే దానికి ప్రాణమే. దాన్ని యిక్కడికి రానివ్వేనా యింకెప్పుడు చిక్కడుదేవుంది వినే వినాయనము లేనిందా రేయుంబవళ్లు నీ కుపచారం చేస్తూ కష్టపడిపోతూ! అ దిప్పుడున్న స్థితిలో అపాయము కలుగుతుంద మని నేనమ్ము పెట్టానుకాని."

"అం హూ! నీకు జావ కావాలుందిరా."

"ఆ! ఏమికి? మణి జావ—"

"మణి కేమైనా జబ్బే మిటి పిన్నీ!"

"జబ్బనికాదు. డాక్టరు లాబలహీనమ్మీల్ల నిక్కడికి రానియ్యవద్దం పించిది కావన్నారు."

"అయితే పిన్నీ, దానికిలా రావాలనుంటే నీవేలా అడ్డుకోగలిగావు!"

"నామాట వినదాటుతుందిరా అది? కైగా ఆసంగతి ఎప్పటి కప్పుడే చెప్పుతుం టాగా."

నక్షత్రాలు కన్నీళ్ళ వలె ఆకాశాన ఆడుతున్నవి. జ్యోతీంద్రు డిహలోకము నుంచితన్నంత చిన్నతనములో యీడ్చుకుపోతున్న మృత్యుదేవతను ప్రశాంతముగా స్వాగత మివ్వడానికి తనకు కలిగిన యిహలోక సుఖాలకి కృతజ్ఞుడుగా నుండడానికి సిద్ధపడ్డాడు.

3 9- 8

"ఒక్క[illegible] [illegible] చెప్పు! [illegible]"
"సరే!"

"అయితే [illegible] [illegible] [illegible]."

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వెళ్లింది.

జ్యోతీంద్రుడి [illegible] [illegible] [illegible] ప్రారంభించింది. ఇంతవరకూ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. వాడి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] జ్యోతీంద్రుడి [illegible] అగ్నిజ్వాల ప్రజ్వరిల్లుతూవుండేది. కాని [illegible] [illegible]. నాలిక [illegible] [illegible] చాలయితేగా. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. బహుశా [illegible] [illegible] రంజిస్తాయో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] పిల్ల పుట్టినదే [illegible] [illegible] [illegible] యిష్టము లేకపోతే [illegible] [illegible] [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]. స్త్రీలోకములో జ్యోతీంద్రుడి [illegible] వినడానికి ఎవరున్నారు? [illegible] [illegible] [illegible] వినడానికిమాత్రము [illegible] [illegible]. విని [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] గడపడానికి [illegible]?

[illegible] జ్యోతీంద్రుడు [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. ఇద్దరికి సంతోషము. నోరు తెరవలేదు. [illegible] [illegible] [illegible] అని [illegible] [illegible].

ఇప్పుడు [illegible]. [illegible]. [illegible]—మృత్యువుఒకటి [illegible] [illegible]— [illegible]— [illegible]—[illegible]. హృదయంవిప్పి మనసార నోరార—[illegible]. [illegible] మాటాడేది? ఏంమాటలు!

3

"[illegible] అమ్మాయి, [illegible] [illegible]?"

"[illegible] [illegible] [illegible]."

"ఏమిటి!... [illegible] [illegible]."

"అవంతుడు."

"[illegible]! యింకోదినము [illegible]."

"[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

"[illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible]."

"ఇదిగో అత్తా [illegible] [illegible] [illegible] పంచాంగములో [illegible]. ఇప్పుడు [illegible] [illegible]?"

"జ్యోతికి [illegible] [illegible]; [illegible]."

"సరే, యింకో [illegible] [illegible], [illegible]."

"నీవు పూరికెళ్తున్నావని చెప్పుడు[illegible]"

"సరే! చెప్పనాని చాలా [illegible] [illegible]. రేపు [illegible] అన్నప్రాశన; [illegible] [illegible]."

"ఈ ఒక్కసారైనా నామాట వింటూ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] వాడిదగ్గర [illegible]."

"ఏంచేయనత్తా! [illegible] నీకోసం నాకోసం [illegible]. పదినిమిషాలలో అనంతుడు [illegible] [illegible] [illegible]."

ఈ [illegible] వాడిదగ్గరకెళ్లి సర్వము[illegible], పాపుదానా! [illegible] బతికినన్నిదినాలు [illegible] [illegible] [illegible]. నా [illegible] లోకాన్ని విడిచేది [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

"ఇదిగో అత్తా! నాకు [illegible] లక్ష్మీ [illegible]"

"నాన్నా! [illegible]! బాబూ! [illegible] నా [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible]."

ఒక్క [illegible] బయటకెళ్లిన [illegible] [illegible] యిప్పటి [illegible] జ్యోతి [illegible] అను [illegible] జ్యోతి [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] "[illegible], [illegible]!" అన్నది.

"[illegible]? ఏంజరిగిందేమి! నీవు [illegible] [illegible]?"

"[illegible] [illegible] అనుగుణపోయినవిరా. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]; [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. తాను [illegible] [illegible] [illegible] ప్రయాణానికి [illegible]? [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అని [illegible].

"[illegible]!"

"ఏం బాబూ."

"నా అంత్యకాలం [illegible] [illegible] నాకు తెలుసు. అయినా [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

"[illegible]! [illegible] [illegible] ఎన్నోవిధాల బ్రతుకన్నా [illegible] మేలని!"

"అలాకాదు [illegible]. నాకిప్పుడు [illegible] [illegible] [illegible] కనిపిస్తూంది."

జ్యోతి [illegible] [illegible] చూస్తూ [illegible] [illegible] [illegible] హృదయాకాశ [illegible] [illegible] [illegible] అనుకొన్నాడు. వాడికి [illegible]—ప్రకృతిమాతే [illegible] అలంకరించి [illegible] [illegible] [illegible] జపవేస్తూంది. ఇంక ఎన్నో ఇట్టిసంకల్పాలు. [illegible] కాలం [illegible] జ్యోతిమనస్సు పోయింది. ఆ మనస్సులో [illegible] ఇప్పుడు జ్యోతిహృదయ [illegible] [illegible] [illegible] లోకమంతా జ్యోతికి మణి; [illegible] మణి; సర్వం మణిమయము. అప్యుత్సాహముతో అనుకొంటున్నాడు. ఎన్నిమారులో నా [illegible] [illegible] [illegible] కలిగించింది. ఇకమీద [illegible] అనంతము! ఇంకమీద [illegible] [illegible] లేవు. ఒకరిహృదయం [illegible] ప్రత్యేకమే. [illegible], [illegible] నాకు మరణానంతరం [illegible]

[illegible]. ఇదివరకెన్నడూ నా హృదయంలో [illegible] ప్రేమ కంపన్నాదిపించలేదా!..........

౭

"[illegible] గావుంది [illegible]! [illegible] నేను. ప్రొద్దు [illegible] పోయేటట్టుంది. [illegible] యూహా[illegible]లోనికి కొట్టుకొని పోతున్నావు. ....[illegible] ఆహా యీ [illegible] నా బాధలు [illegible]. [illegible]"

"జ్యోతీ, యీ [illegible] కొనుకో, [illegible] [illegible]."

"నిన్న నా [illegible] [illegible]. [illegible] ఇన్ని [illegible] అనుకొంటారు."

"ఏం [illegible] వస్తున్నావు! [illegible] బాబూ! యింకా [illegible] దానిస్మృతుల్లో రసం [illegible]."

"నిన్న నా [illegible] యిలు[illegible] రాలేదు. నీకు [illegible] నాకు జ్ఞప్తిలేదు."

"జ్యోతీ, నాకెందుకురా ఈ యిలు నా [illegible] [illegible]."

"అమ్మ [illegible] నా [illegible] ఉండేది? అంతా నీకే చెప్పాను. [illegible]; [illegible]. పెండ్లి [illegible] నీకు [illegible] జరిగినవి. కనక—"

"ఓరి వెర్రిపిల్లడా! నామనస్సు [illegible] యేముండింది. [illegible], ఏదో [illegible]; ఇంతేనా! [illegible] నీవు సంపాదించిందేగా."

"[illegible] నిన్న రా?"

"[illegible] యిది [illegible] నీవు [illegible] గన్నట్టుం!"

"మణికి నీయెడల చాల భయభక్తులు కలవనే నా నమ్మకం; నిజమేనా?"

"నీ నాను తెలియదట్రా నిద్రపోరా, నాయనా! నాకోసమయినా నిద్రపోవూ."

"నాకు [illegible] అం[illegible] అనే సప్నమ నీ [illegible] నేవుంటుంది."

"ఎందుకు [illegible] యుంటారా[illegible]"

"[illegible] [illegible]—"

"ఏమిటి నీ [illegible] నస్తారు నీ [illegible] ఎవరి [illegible] కాలం [illegible] నీకే తెలుస్తుంది?"

"నీకు [illegible]."

"నా కింక [illegible] నిద్ర [illegible] పోతుందా?"

"[illegible] ప్రయోజనం లేదు, [illegible] ఉ[illegible] నీ [illegible] నాకే ఆలోచిస్తున్నాను."

"ఆబరు [illegible]. [illegible] యి[illegible] పల్లో [illegible] నా[illegible] న్ని నాశనంచేసావు [illegible] స్వంతబిడ్డకన్న ఎక్కువగా ప్రేమించావు [illegible] కావాలి? ఇంతకాలానికి [illegible] యీ [illegible] కూడా లేకుండాచేయాలని సంకల్పించావు. [illegible] లేం జేయగలరు? [illegible] కాలం [illegible] ఆ [illegible] మణికి యి[illegible] నాయనా! [illegible] వచ్చింది. ఈ [illegible] నాతరంగాదు[illegible]"

"నీకు ఈ [illegible] కాలమిలా [illegible] లేదు. దానివి; కృష్ణా [illegible] అనుకోయీ కాలక్షేపం [illegible] గలవు. కానీ, మణి, [illegible]? పిన్ని, పసితనము [illegible] ఏమీ తెలియదు. [illegible] లేక కష్టాలపాలే[illegible] తుందో?"

"[illegible] యిస్తే యిన్నేళ్ళుగాని ఇక [illegible] సుఖములు [illegible]."

"ఏమిపిన్నీ? [illegible] లేదేమి [illegible]"

"వెర్రినాయనా అది సాధ్యముగాదోయి. [illegible] అనుభవించగలనాథుడు లేనప్పుడు ఆ[illegible]నికి స్వర్గ[illegible] నరకము. [illegible] కొంత కింమతు [illegible]."

"[illegible] నా [illegible] నాకే [illegible]"

"[illegible]! [illegible] నిజమేనా! [illegible] అప్పు[illegible] కలుపుకొనగా! [illegible] [illegible] [illegible]."

"[illegible] ఇస్తే [illegible] ప్రా[illegible]"

"[illegible] యిష్యాలవనవి. నే [illegible] [illegible]!"

"[illegible] నిజంగా నే నీ [illegible] [illegible] ఆ [illegible] [illegible]."

"[illegible] దానిస్మృతుల్లోనను [illegible]......నిన్న మణివచ్చి మాచిపల్లెం? [illegible]!"

"నిజమే నీవు [illegible] పోతున్నావు. పాపము [illegible] విసరుతూ వుండేది. [illegible] నీవు [illegible] లేదు. [illegible] [illegible]."

"[illegible]! ఆ నిమిషమే నేను [illegible] [illegible] గదిలోనికి రావాలని ప్రయ[illegible]. [illegible] ఓరవేసివుంచు. [illegible] ప్రయత్నిస్తుంది. సాధ్యంగాదు ...... నేను [illegible] సంగతి దానికి తెలియ [illegible] [illegible] ఆ [illegible] పట్టుకుంటుందీ?"

"[illegible], [illegible] కాళ్ళకూడ [illegible] [illegible]"

"[illegible]. అటువంటివి నామీదనేసు[illegible] కాలం [illegible] గావుంటుంది."

"[illegible]; ఎవరు చేశారో తెలుసునా, తెలిస్తే యీలాగు మాటాడవు. రాత్రులు మేలుకొని నిన్ను నే [illegible] దీన్ని నీకోసము కష్టపడే [illegible]."

ప్రేమ [illegible] [illegible] అమూల్యమంతా [illegible] [illegible]—[illegible] [illegible] [illegible]—[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

"[illegible] [illegible]?"

"[illegible] [illegible]."

"[illegible]! [illegible] [illegible] నా [illegible] కాళ్ళకు [illegible]?"

[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] రాత్రు ల్లా మేలుకొని [illegible] ముగించి [illegible] జ్యోతీంద్రుడు మేలుకొనే [illegible]. అ[illegible] హృదయం [illegible] [illegible].

"పిన్ని [illegible] రున్నారా?"

"ఇవాళంతా యిక్కడే [illegible] నాయనా!"

"నిద్రపోయే మందక్కరలేదు. ఎందుకు? నిద్ర రాకేం[illegible] యింకా బాధ కలుగుతుంది. హాయిగా [illegible] మంచిది. [illegible] [illegible] త్రయోదశి, రేపు చతుర్దశి. రేపేగదా మా పెళ్లి జరిగిన దినం. మణిమరచిపోయిందేమో. [illegible] చంద్రుడు, [illegible] [illegible]. [illegible] నక్షత్రాలు [illegible] [illegible]. జ్ఞప్తి[illegible]; దానిని [illegible] ము [illegible] పిన్నీ!.........[illegible] పిన్నీ [illegible] నా? [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] అప్పుడు [illegible]. ఆయన [illegible] [illegible]. దానిలో [illegible] చాలు ఆయన [illegible] ఏమన్నావేమి పిన్నీ! పిన్నవాలు [illegible] లేదు; పిన్నీ! నాహృదయం [illegible] ఒక్కసారి మణిని జూచి [illegible] [illegible] నాను. అదిగో [illegible]."

[illegible]

"[illegible]"

[illegible]

"[illegible]"

[illegible]

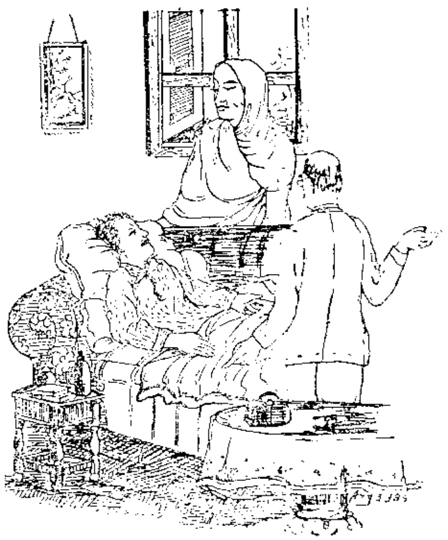
"[illegible]"

[illegible]

"వద్దు వద్దు పిన్నీ, నీవు వె[illegible]."

"సరేనా! [illegible]"

"[illegible] నీ చేతిలోనుంచే [illegible]."

'సరే' అన్నాడు, డాక్టరు బాబు. "అయినా

[illegible] నాకూ, [illegible] ఉంది. [illegible]! [illegible]"

"[illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ఇంకా [illegible] [illegible] ఇంకేమి [illegible] ఇంకా [illegible]."

"ఇదిగో [illegible] చెప్తున్నాను. ఈ [illegible] చాల హానిచేస్తుంది."

"కనుకనే; కన్ను తెరిచితే [illegible]! [illegible] వెళ్లిపోండి. పిన్నీ! [illegible] బత్తే! ఇట్రా. నీ వొడిలో నాకల నుంచుకోనియ్యి."

"సరే బాబూ, కొంచెము నిద్రపోవోయి."

"ఇంకా నిద్రకేమిటి పిన్నీ! [illegible] నిద్రే. [illegible] వున్నంతసేపు మేలుకొనివుంటాను. ఏమి [illegible] చెప్పను ఎవరో వస్తున్నారు కాబోలు."

౫

"చంద్రికే, జ్యోతి బాబూ! [illegible] నాయనా! అమ్మాయి వచ్చింది. [illegible] చూడు నాయనా!"

"ఎవరువచ్చింది— కలా?"

"కలగాదు బాబూ నిజంగా నే [illegible] మామ. ఇదుగో మీ మామగారు."

౬

"ఎవరు [illegible]"

"కనబడుతుంది దట్రా? మణిగదట్రా!"

"మణీ? పిన్నీ, గదికిటికీలు తెరవకొండా[illegible]"

"అవును బాబూ, బాగా తెరచుంది."

"పిన్నీ, [illegible]; ఆ రుమాలు తీసెయ్యి! ఆ రు[illegible] [illegible]. అది నటన, అబద్ధము, మోసము."

"[illegible] జ్యోతీ! మన మణే[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మణీ! అలా [illegible]; కావలసినంత [illegible] నుంది [illegible]. ఇప్పుడు మాత్రము కొంచెము [illegible]. వాటిని [illegible] కనబడనియ్య[illegible]

[illegible]

[శ్రీ. శ్రీ. [illegible] [illegible]
"ఆంధ్ర [illegible] [illegible]" నుండి]

ఓ మనో! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; యు
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible].

౧. ఆ [illegible] [illegible] [illegible] చెప్ప [illegible] [illegible],
యు[illegible] [illegible]; [illegible], [illegible] [illegible] నా[illegible]!

తే. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] నన్ను
[illegible] [illegible] నేను [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

శ్లో. [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible]
[illegible] [illegible]; [illegible] నాకు [illegible] నే,
[illegible] [illegible] [illegible]; నా
[illegible] [illegible] [illegible].

౨. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

౩. ఈ [illegible], [illegible]! [illegible] [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible]! [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible].

౪. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; యు
[illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]; [illegible] [illegible].

9/26

మానవ్ ం ప్రక ంచలు

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ఇప్పుడు నీవు చెప్పినయట్టి [illegible] నిజమే కాని యిందులో సందేహాపద [illegible] లేకపోలేదు. ఏమో ఇప్పుడు [illegible] చెప్పినసంగతులన్నిటి వివేకముల భారతాదిగ్రంథ[illegible]ములలో [illegible].

శంకరుడు—శ్రీమతీ! ఇప్పుడు నేను చెప్పినట్టి [illegible] అని మీరొప్పుకొన్న సమయమున నువ్వు [illegible] యెట్లు [illegible]? దానినుండి [illegible] నేమిగు పట్టణమున [illegible] ప్రవాహముగా ప్రవ[illegible] [illegible]? ఈ కీసంగతి ఉదాహరణము [illegible] నమన్నాను. అదికాక నేను పద[illegible] [illegible] యెట్లు త్రాగగలిగినానో, మణాం[illegible] [illegible] యెట్లు తినగలిగినానో అదియును సవిస్తారం[illegible]ముగా చెప్పగోరుచున్నాను.

[illegible]—[illegible] వ్రాసినగ్రంథము[illegible]లలో పెద్దదియును, [illegible] నేకను పండుచేసే వాని పరి[illegible]గణింపబడుచున్నదియును అను మహాభారతములో "[illegible] [illegible]నుండి మదము స్రవించి నదులుగా ప్రవహింపగా, అందులో ఏనుగులు, గుఱ్ఱములు, రథ[illegible]ములు, పదాతులును మునిగిపోయినారు." అనియున్నది. కాబట్టి, ఏనుగులమదజలమునుంచే నదులు ప్రవహిం[illegible] సంభవించినప్పుడు తిలశైలమువలన నదులు ప్రవ[illegible]హించుట అసంభవ మెట్లగును? ఇదిగాక, [illegible]

[illegible]

[illegible] అనునది అంతగా లెక్కింపదగిన సంగతియే కాదు.

శంకరుడు—సరి గాని, [illegible]! నే నంతె[illegible] [illegible]తో [illegible] చేసిన, నూనెతో [illegible] [illegible] బుజముపైని వేసికొని పోయగలిగినానో, దాని [illegible] ఎట్లు తేగలిగినానో [illegible] సమాధా[illegible] చెప్పగలరా? అటులే [illegible] [illegible] నే[illegible]

[illegible]

[illegible] అదిమొదలుకొని [illegible] లంక యని చెప్పబడు
[illegible]. [illegible] నాటినుండియే క్రమముగా రావణా
[illegible] రాజధాని [illegible]. అ [illegible] పక్కనే [illegible]
[illegible], అన్నగా [illegible] తండ్రిని
[illegible] "తండ్రీ! నా కింకను [illegible] ఉన్నది.
ఏమి తిను [illegible] చెప్పుము" అని [illegible].
[illegible] విని "నాయనా! సముద్రములో
[illegible] రాక్షసులున్నారు. వారు [illegible]
[illegible]. వారిని భక్షించితివేని నీ-ఆకలి [illegible].
[illegible] అని చెప్పినాడు.
గరుత్మంతుడు [illegible] తండ్రి-ఆజ్ఞ ననుసరించి [illegible]
[illegible] యందున్న రాక్షసుల [illegible]
భక్షించి మరల తండ్రియొద్దకు వచ్చి "తండ్రీ! అమృతము
నిలువచేసి యుంచినస్థల మెక్కడనో చెప్పుము" అని

[illegible] "నాయనా! గరుడా! అమృత [illegible]

[illegible]

దించి [illegible], చేయి [illegible], [illegible]
జలమును [illegible] తిన్నగా [illegible]
అగ్ని [illegible] అతడు [illegible]-అమృ
[illegible] కావలసియుండె-అమృతము పట్టు
కొని [illegible]. ఇంతలో [illegible]
లయిన [illegible]-"ఏదో పక్షి వచ్చి అమృతము పట్టు
కొని పోవుచున్నది. పోనీయక పట్టుకొనుడు" అని పలు
[illegible] చేయుచుండగా [illegible]
[illegible] ముద్గరములు, ముసలములు, శక్తులు,
[illegible], [illegible], [illegible]-ఆయుధ
ములు పట్టుకొని యెదిరించుచు "కొట్టుండి, చంపండి,
పోనియ్యకండి, పట్టుకొండి" అని కేకలు పెట్టుచు పరు
గెత్తి [illegible] "ఓహో! పోతున్నావా!
[illegible]! [illegible] యొక్కడికి రా
పోవుచున్నావు? నీవు చేసినపాపమునకు తగినఫలమిప్పుడే
పొందుదువు! ఎక్కడికి పోయినను నిన్ను మేము
విడువబోము! మా-అమృతమును మాకిచ్చి
వచ్చినదారినే పోయినచో క్షేమముగానుండవు. లేనిపక్ష
మున నేడు [illegible] మాచేత నున్న దనుకొనుము" అని

[illegible] అనాటలు [illegible] [illegible] చున్న[illegible] [illegible] [illegible] ఇంకేమి కావలె?" అని [illegible] [illegible] శ్రీ[illegible]తో [illegible] [illegible] అప్పు డాయన [illegible] [illegible] "స్వామీ! నీవు [illegible] [illegible] ప్రభువవు. [illegible] [illegible] నీకు బంగారు. [illegible] పెట్టుము. [illegible] [illegible]" అని [illegible] [illegible] ప్రార్థించినారు. [illegible] [illegible] అని [illegible] [illegible] [illegible] చేసికొన్నాము. [illegible] [illegible] [illegible] వహించినారు. అది [illegible] [illegible] [illegible] రహస్యమును [illegible] [illegible]

[illegible] లేదు. [illegible] [illegible] [illegible] అయ్యా! [illegible] [illegible] [illegible] ఏమాశ్చర్య మున్నది? అట్టి [illegible] [illegible]. ఇదిగాక [illegible] [illegible] [illegible] శ్రీకృష్ణమూర్తి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] అనుకొందురు. ఇంకొక [illegible] సముద్రములో [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] తెచ్చినప్పుడు [illegible] [illegible] చెప్పవలెనా! [illegible] [illegible] కాదు. రామాయణములోనే ఉన్న [illegible] ఇంకొక [illegible] [illegible] అశోకవృక్షములు [illegible] [illegible] ఆమాటలు సత్యమయినప్పుడు [illegible] సత్యము కాదందుము? కావున నీ కథ [illegible] [illegible] సందేహింపవ [illegible] లేదు. నాకే కాదు [illegible] [illegible] చెప్పినవృత్తాంతము [illegible] సందేహము కలుగ [illegible] [illegible] చెప్ప గలను. [illegible] చెప్పవలెనా! అవును నిజమే అనుము.

[illegible]

[illegible] [illegible] శ్రీ [illegible] [illegible] [illegible] గారు

భా. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ఉ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] శ్రీ[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] గదా!

చ. అనఘ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] గదా!

ఉ. తల్లి పవిత్ర [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] కదా? [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] గనే.

ఉ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నీ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] నీ
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] మొందదే!

సీ. [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] కార్యము [illegible] [illegible]
[illegible] దివ్యరహస్యము [illegible] [illegible] భృగుపుంగవమణి.

[illegible] పుష్పా [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] వ్యాపారముల

ఉ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

శా. [illegible]
[illegible]
[illegible]
యన్నా! [illegible]

సీ. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible]

గీ. [illegible]
[illegible] యీ తననిమిన్న!

9/26

[illegible] సంబంధము

[illegible] శాస్త్రి గారు

[illegible] పెద్ద [illegible] వాడు [illegible]

[illegible] వినాయకచతుర్థినాడు [illegible]

[illegible]

[illegible] కట్టుటలో [illegible] కట్టుము. [illegible] చుట్టుటలో [illegible] ఇటులు [illegible]

[illegible] తల్లి అతని [illegible] అన్నము పెట్టును. విస్తరి [illegible] చాలు!' అని తల్లి [illegible]

[illegible] వికారములుకూడ. [illegible] ఆచేతులును [illegible] కన్నులుకూడ [illegible] వికారముగా ఉన్న

న్నకు అనావృత. [illegible] కన్నులనుండి 'చీ...' [illegible] మున్నారని అనుకొనక మానరు. [illegible] కొట్టబడుచున్న [illegible] ఏమనగా [illegible] తెలిసికొన్నను.

లక్ష్మీనారాయణకు [illegible] సంతానము లేకపోవుటచే ఎక్కువ లేదు. ఆ క్షేత్రము మీదనే వచ్చునంట వారికి [illegible] నడచిపోవును. సూరన్న చేతిక్రింద [illegible]గా ఉండి ఇప్పుడు కొంచెము సూర్యకుం [illegible]. కాబట్టి తండ్రి యధికారము సూరన్నకు సంక్రమించినది. మంచన్నను భర్తనము చేయు నధికారము తండ్రి వదలిపెట్టను లేదు. సూరన్నకు సంక్రమించకపోను లేదు. [illegible] అష్టమువెళ్లి మంచన్న దెబ్బలలో కొన్ని పంచుకొనుచుండెడిది. దానిచే 'మీరు ఇద్దరుం గూడ దెబ్బలు తెప్పున్నారురా' అని తిట్టులును, కొట్టిదెబ్బలును మంచన్నకు ముట్టుచుండెడివి. మంచన్న ఈ దెబ్బలుకూడ [illegible]ముతోపాటు [illegible] చేసికొనుచుండువాఁడే కాని కేవలము తండ్రియే యనుకొని [illegible]కుండువాఁడే. ఏలనఁగా చిన్ననాటనుండి తండ్రిచేతిదెబ్బ, అమ్మ ఆముదము రాయుటతోపాటు అభ్యాస మయిపోయినది. క్రొత్తగా అన్నగారిదెబ్బ అధికమగుటవలన అతనిలో అభిమానదేవత నూతనముగా జాగృతినది. ఈవిశేషమును అతనికనులు సూచించుచో సూచింపవచ్చును.

చిన్ననాట అన్నదమ్ములు ప్రేమయుక్తము. అన్న తమ్ముని శిక్షించును; తమ్ముఁడు దెబ్బతిన్న [illegible] దానిని సహించి యుండును. అతని [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 'నాయనము!' అప్పుడు [illegible] ముదు క్షమ్యతించు [illegible] ఇక్కడ [illegible] లేదు [illegible].

అన్న దెబ్బలు [illegible] [illegible] [illegible] చెప్పక మంచన్న [illegible]దేశమున్న బంధుజాలమును నంతయు తిరుగ మొదలిడెను. అతని కపుడు స్వప్నమునట్లుండెను. తనవాలకమును, తిండిని నరసఅయినవారు అనుమాటలు [illegible] మరల వారికి సమాధానము చెప్పుట సదిసేకపు [illegible]కి స్వారాజ్యసుఖము. [illegible]బంధువులయింట్లలోను ఉండకుండ [illegible] బంధుగృహము లన్నియు తిరుగవేయు అతని ఉద్దేశ మేమనఁగా మంచన యను వాఁడొకఁడు లోకమున నున్నాఁడని అతని కింకను పెండ్లి కాలేదని వారందరు తెలియవలయు ననియు.

అతఁ డిట్లు తిరిగితిరిగి [illegible] నకుండగూడ తనయందు దయలేదనియు [illegible] కే తనపై నెక్కువ దయ కలదనియు [illegible] కొన్నాఁడు. ఏలనగా బంధువులు '[illegible] [illegible] ఇక్కడికి తప్పించుకొని వచ్చినట్లు తోఁచుచున్నది. [illegible] తెలిసికొంపో' అని లక్ష్మీనారాయణకు వార్తలు పంపి అతఁడు మంచన్నను పోనించుటకు [illegible] యేర్పాటును చేయకుండుటయేకాక [illegible] ప్రత్యుత్తరమేమి పంపలేదు.

తండ్రి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. స్త్రీ [illegible] అమ్మ [illegible] [illegible] లోను [illegible]లుకాని దెబ్బలుకాని [illegible] చవిచూడలేదు.

ఇట్లు [illegible] లోకము ఆదర మును [illegible] తిరిగితిరిగి మంచ [illegible] సున్నగ్రామము ప్రవేశించెను. [illegible] వానిచినకులు ఉదా [illegible]గా [illegible]. భోజనమునకు లేవ [illegible] పిలుపుల నభిలషించుచు [illegible], [illegible] నంతయు సోమరితనము [illegible] [illegible] మోయుచు కొంద [illegible] వాకిటి [illegible]పై కూర్చున్నారు. [illegible] [illegible], [illegible]రము, గజగమనము, [illegible] [illegible]ము, [illegible] [illegible]ములు వీని కన్నిటికి కిరీట [illegible]ముగా నున్న [illegible], బుజముపైనున్న చిన్న [illegible]యు [illegible] మంచన్న ఆకారము వారి [illegible] లేదు. ఏమూరు మీదన్న [illegible] ఎక్కడ [illegible] మనవలసివచ్చునో యని [illegible] కొందఱు అతనిని పలుక [illegible]లేదు; [illegible] సారపుజంజాట మెఱుఁగని [illegible] 'మీదేవూరు? ఏవూరినుంచి [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

మంచన్న [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] బంధువులే; [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? [illegible] [illegible]మూరనియు, [illegible]నుండి [illegible]నియు, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]? అని మనస్సులో [illegible] వారి కేదో సంబంధ మున్నదని నిర్ధారించుకొన్నాఁడు. అతఁ డెవరికి ఏమియు సమాధానము చెప్పకుండ బజారువెంట పరిక్రమించుచున్నాఁడు.

అతని [illegible]కారమును వెంబడిబడి బాలు [illegible]తో చేయు పరిహాసమును [illegible]మీఁద [illegible]తో పడుకొన్న అనంతుఁడు చూచుచున్నాఁడు. అది యెల్లయు నతనికొక స్వప్నమువలె నున్నది. తనయెదుటనుండి పరిక్రమించుచున్న ఆయాకార మొక మనుష్యుఁడే యనియు అది కలకాదనియు తెలిసికొని అనంతుఁడు లేచి 'మాట, మాట; మీ దేయూరు?' అని అడిగెను.

ఇదివఱ కెవరికి సమాధానము చెప్పని మంచన్న 'మాది రామాపుర'మని ప్రత్యుత్తరము చెప్పినాఁడు అనంతుఁడు. 'ఎక్కడికి వెళ్లుచున్నా'వని యడుగఁగా మంచన్న 'ఇక్కడికే' అన్నాఁడు. 'అరుదో రమ్మ'ని అనంతుఁడనఁగా మంచన్న వచ్చి అవలి యరుఁగుమీఁద కూర్చుం

[illegible]నను. [illegible] 'మా[illegible]' [illegible] యని యడుగగా 'అ[illegible]' [illegible] మంచన్న అనెను.

'ఇక ఈ[illegible]ము [illegible] వచ్చునని మంచన్న అనుకొ[illegible]. [illegible] వచ్చిన బాలుడనుకు అ[illegible] నది. అనంతరం [illegible] లోనికి [illegible] 'బావా! అల్లుడు వచ్చినాడు; [illegible] కొనుటకు సిద్ధపట్టుకొని రమ్మనెను. [illegible] చన లోలోపల ముసిముసి నవ్వులు [illegible] కొనెను. అమ్మ నిహదెచ్చి, వలువ్రు [illegible] రచే పరివేష్టితుండైయున్న మంచన్నను మాచి చేయి నోరి కడ్డముపెట్టుకొని [illegible] బడిపోయినది. అనంతుని పెద్దకూతురు [illegible] తలుపు చాటుచేసికొని గదిలోనుండి [illegible] మాచుచు కోపముఖముతో [illegible] బడినది. బృంద చెల్లెలు కామోద 'బావా బావా' అని కిలకిల నవ్వుకొనుచు [illegible] కేగి [illegible]బోయినది. బాలు [illegible] పెట్టున అరచిరి. మంచన్న కామోదను చూచుచు 'ఈపిల్లనే నాకిత్తురా?' అని అనెను. అందఱు నవ్విరి. ఈరీతిగా మంచన్న [illegible] ప్రథమప్రవేశము కలిగినది.

నిత్యసభలతో ఇట్లు పదినాళ్లు గడచినవి. [illegible] మంచన్నకు ఏమియు తోచుటలేదు. ప్రతిదినము 'కామోదకేమేమి నగలుపెట్టెద'నని యడిగి 'మంగళసూత్రము పెట్టెద'నని సమాధానము విరిగిన [illegible] వలె తనకు [illegible] కలిగించెను. అనంతమ

[illegible]

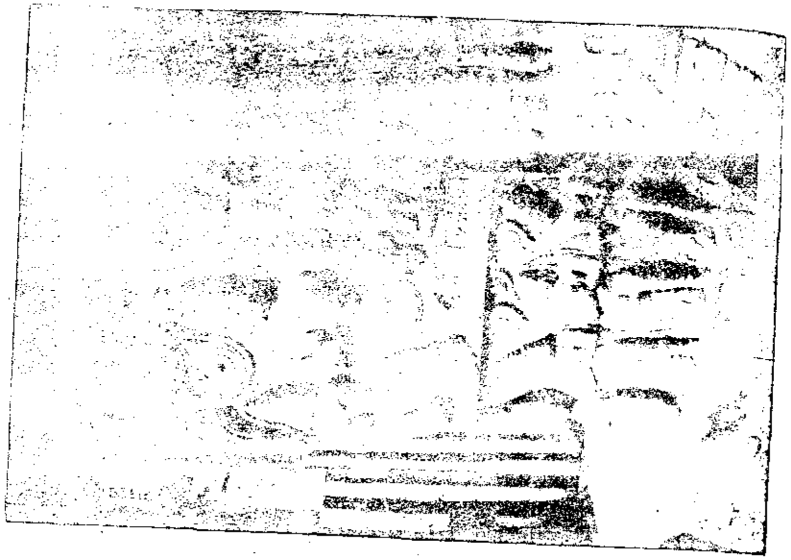
[illegible] 'ప[illegible]! [illegible]ము [illegible] [illegible] మాయమ[illegible] అనెను.

మంచన్నకు [illegible] [illegible]యినది. [illegible] [illegible] [illegible]పుడు [illegible] కొట్టుకొని [illegible] [illegible] లోనే [illegible] [illegible] [illegible] సవ్యమైన [illegible] కట్టుకొనకనే [illegible] [illegible] [illegible] అని [illegible]. కామోద [illegible] చేయుచు [illegible] నిద్ర మంచన్న అని యన్నను [illegible] సంతోషము. [illegible] బాగుగా [illegible] సంసారము [illegible] తెలియునని నమ్మకము.

మంచన్న [illegible] లేదు. [illegible] అన్న[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. నిరుద్ర[illegible] మంచి[illegible]

[illegible]

...నిచేతను అతని జ్ఞాతులచేతను 'అల్లు... ...నులు, బాలికలచేతను ...చేయబడుట, ... చేయుట, ... మధ్యాహ్నమునకు ... చేయుట, ... తగినవారితో ...చుట, ... చుట్టుకొని ఉండ... ... సాయంకాలమును నిద్రావ... అతనికి ...చుచున్నవి. కాలము ...గా ...చుట గాని, త్వరగా పరుగులెత్తుట ... యీ రెండును అతని కనుభవములో ... అతడు రాత్రి ప్రక్కనేయుచో ...యోదయమువఱకు కర్రవలె నిద్రించును.

కామోదకు పెండ్లియీడు వచ్చినది. ...బంధము కుదిర్చి లగ్నము నిశ్చయించి... మంచన్న ఆనాడు కావలెబద్ద బజారు ...లేదు. గదిలో మూలుగుచు కూర్చున్నా... వంటవేళ అయినది. నీళ్లు లేవు. ఎన్ని ...ములు పిలిచినను పలుకడు. కొంతసేపటికి శ్యామ గదిలోనికి పోవఁగా కనులవెంట నీరు ...ర్పించుకొని మంచముక్రింద కూర్చున్న మంచన్న కానిపించినాడు. శ్యామ 'మంచన్నా! ఏం చేస్తున్నావని యడుగఁగా 'కామోదను నా కీయరఁట!' అని విలపించినాఁడు. 'అయ్యయో నన్ను చేసికొందువుగాక!' అని శ్యామ అనఁగా 'నిజము? నిజము?' అని మంచన్న అన్నాఁడు. 'నిజంఘూ' అన్నది శ్యామ. దానితో ఎక్కడలేని సంతోషము వచ్చినది మంచన్నకు. చాటుగా నుండి వినుచున్న అమల 'మంచన్నా! నీళ్లేవీ?' అని అడుగఁగా శ్యామ 'అమ్మా! కామోదను ఈయరని మంచన్న ఏడ్చుచున్నాఁడు' అని చెప్పెను. అమల 'అయ్యో, పిచ్చిఅల్లుఁడా! శ్యామను నీ కిచ్చెదము' అనువఱకు మంచన్న అమాంతము లేచి కావడి బజానఁబెట్టుకొని చెఱువు నకు బయలుదేఱి మొదలైనవా రందఱితో 'నాకు శ్యామ నిస్తారు, నాకు శ్యామ నిస్తారు' అని చెప్పికొనుచు వెళ్లెను. నాయ 'శ్యామనూ ఇస్తారు, పద్మనూ ఇస్తారు' అని అతని సంతసము ఇనుమడింపఁజేసిరి.

అతఁ డీసంతోషములో మునిఁగి తేలాడు చుండఁగా ఇంటివద్దనుండి మఱియొకసంతోష వార్త వచ్చినది. అది తండ్రిమరణవార్త. అతఁ డావినోద మనుభవించుటకు నేటికి పదప్రచ లనము చేయవలసి వచ్చినది. ఆతఁ డింటికి వెళ్లెను. తాను తద్దినము పెట్టువాని తమ్ముఁడే కాన ఆతనికి క్లేశ మంటలేదు.

భర్త చనిపోవుట, కుమారుఁ డొండులకు కొఱగాక పెండ్లి లేక దేశాలపాలగుట, అన్న తమ్ముని విసర్జించుట భవానిని మిక్కిలిబాధిం చినవి. ఆమె ఆదుఃఖమున మంచన్నను దగ్గఱ కూర్చుండఁబెట్టుకొని 'నాయనా! ఇఁక నిన్ను అన్న కొట్టఁడు. ఏకొంత్రయో అమ్మి పెండ్లి చేసి చూడవలెనని ఉన్నది.' అని రోదనము చేయఁగా మంచన్న నగుచు 'అమ్మా! నా కచట నొకయిల్లున్నది. పెండ్లికూఁతురుకూడ ఉన్నది. పెండ్లి చేసికొని ఒకసారి నీకు చూపించి తీసికొని వెళ్లెదను చూడు!' అని చెప్పి ఆమె దుఃఖమును ద్విగుణము చేసెను. కర్మఅయిన పిదప తల్లితో 'మాయింటికి వెళ్లిపోవుదు'

[illegible] ఇది అతికష్టములు [illegible] కొప్పునకే లేకపోవు దిక్కు [illegible].

నమ్ర కొన్నాళ్లకు బంధువులింట్లోనైనను [illegible] [illegible] మనుభవించుచున్న [illegible] కైలాసము [illegible] [illegible] తెచ్చుకొనుటలో అస్వాస్థ్యము లేదు, అతనికి తల్లియన్నచో ప్రేమ యున్నది కాని దానికి సూరన్న భయము [illegible]. కాదు అతని [illegible] తల్లి.

సూరన్న తనను సూచించి [illegible] తన్ని పోవునో యను భయము. కొందరు పిల్లగా తల్లి [illegible] కెవ్వకేకే లేచిపోవలయునని మంచన యూహించుచున్నాడు. సూరన్న తమ్ముని [illegible] కనిపెట్టి తల్లి కడ పడియుండవలె నన్న అతని కడకు వెళ్లి 'తమ్ముడా! నాయనా పోననే పోయెను. ఏ కొంత్రమో అమ్మ నీ కొక పిల్లను మనిషి పెట్టవలెనని విధి నాపైన ఉన్నది. కాబట్టి నీ వెల్లి [illegible] తిరుగక ఇంటనే పడి ఉండు' అని అనెను.

ఈమాట [illegible]దోదయము వలె భవాని కాశ్చర్యము కలిగించినవి. ఆమె కనులు నీ రొత్తుకొనుచు 'మంచన్నా! అన్నయుకు నీ మీద దయకలిగినది. [illegible] టిక్కా [illegible]ము!' అని పలుమారులుకొన్నది. సూరన్న ఎంత గట్టిగా ఉండుమని కోరునో మంచన్న అంత నడిగా లేచిపోవునని భవాని అనుకొనలేదు.

తెల్లవారినకిపి నడికి [illegible] మంచన్న మాయమైనాడు. 'నాకు వెళ్లినాడేమో? [illegible] ఉంటాడా?' అని సూరన్న [illegible] చింతగా భవానికి [illegible]. కాని మంచన్న సూరన్నకు జంకిబెడి వెళ్లియుండునని లోలోపల తెలుసుకొనెను. ఆమె బంధువులలో పిల్లలను గాలించి [illegible] సూరన్న చెప్పుచుండెడిది. సూరన్న వెంటనే వారికి వ్రాసెను [illegible] వారి వారి అనుమతిని [illegible] కన్నూరు తల్లికి నివేదించుచుండెను. మన్న అన్నను మంచన కైలాసమున సుఖముగా నున్నాడు.

అనంతునికుమారుని వివాహసంప్ర[illegible]హము వచ్చినది. ఇల్లంతయు మంచన [illegible]గించి అందరు కలిసి వెళ్ళారు. మంచన్న కెంతగౌరవము! పెండ్లినాడు తొందరగా వెళ్లుచు పాఱవైచుకొన్న నగలమూట మంచనకు దొరకినది. అతడు దానిని భద్రముగా దాచెను. చీకటిపడంగనే కుడి భుజముమీద పెట్టుకొని ప్రహరి తిరుగును. తలుపు [illegible]యు తాళము పెట్టి తనవంతవరకు [illegible] చూచుచుండెను. ఏమి చిటుకుమన్నచో [illegible] వానికి సందేహము పొడగట్టుకొనును. అతడేదయ్యా నాయింటి నాశహించినటు ఆయింటి నాశహించెను.

నగలమూట యింట జారిపోయెనని యు మంచన దాని నపహరించెనని యు అనంతునితో చాడుపెట్టెను. ఓసి తెలివి మాలినదానా! నగ లింటనే జారిపోయి[illegible] [illegible] యొదుకపెట్టవలె!" అ[illegible] [illegible] మాడెను. అమల యింటికి మనుష్యు[illegible] [illegible] అనంతుడు [illegible] కంప్రమ [illegible] ముగ్గనేద.

[illegible] పెండ్లినాడు సూర్యస్వామిలతో దిగి. అనంతుడు [illegible] తిరిగనే మంచన నగల మూట [illegible] టనిమును డిగెను. అనంతుడు 'మంచనా! నీవు నాకు తెలిసికొనని [illegible], [illegible] బుణము' అనియెను. అమల అతని విశ్వాసమున కాశ్చర్యపడెను.

మంచన [illegible]కనాడు టపావాడు [illegible] యుత్తరమును మనియార్డరును తెచ్చి యిచ్చెను. అది యతని జాతకమున నొకమహాయోగము. ఏమగా గవర్న మెంటు నవ్వకను తనకు ఉద్యోగము చూపికొని వచ్చినాడు. మఱియు నా[illegible]కలు బహుమతి తెచ్చినాడు.

తండ్రి [illegible] పెట్టుకొనుట కింటికి రావలసినదని వ్రాసి ప్రయాణవ్యయమునకై నాలుగువందలు సూరన్న పంపినాడు. ఆపైక[illegible]ము సూరన్న [illegible] పంపినాడని మంచన్నకు గోచరించినపు [illegible] నూతనముగు భ్రాతృప్రేమతో తొణికిపోయినది. మంచన్న వెంటనే రామాపురమునకు పయనమయి పోయెను. భవాని మంచననుచూచి నూతనముగా [illegible] యానందించెను. అతడు [illegible]రించిన కర్మమే భర్తకు ముట్టునని యామె తలపు.

మాసికము, పండుగ, తద్దినము సమాప్తమైనవి. తద్దినమునాటి నడికిరేయి సూరన్న మంచన్నను [illegible] యతని లేపి 'నాయనా! ఇటురా' యని పలికెను. మంచన్న కన్నులనుండియు [illegible] [illegible] నారి నింపుకొనెను. సూరన్న యన్నచో పాలు మంచన్న యుపు [illegible] [illegible] సనుగమించెను. సూరన్న తమ్ము నొకయింటి లోనికి కొనిపోయి 'ఈకాగితము మీద వేలిముద్దర వైపు' మనియెను. అనియు కర్మలో నొకభాగమనుకొని మంచన తన వేలిని మసి కంటించి కాగితముపై [illegible] ఉత్తరమునకు ద్రిప్పెను. అది సూరన్న యతని కీర్తి ముద్ర వలె నల్లని బహు [illegible] నంటు కొనెను.

ఓహో! సూరన్న ఎంత తెలివితేటలవాడు! తమ్ముని తర్జనభర్జనములచే నెడ కాపునొనెను కాని ఒక్క ప్రేమవాక్యము చేతనే అతని యాత్మనే శరీరసమేతముగా స్వాధీనము చేసికొనవచ్చునే! మంచనా! సహస్రాబ్దములు జీవింపుము! నీవు [illegible] మక్కటిలేవు భూమి యక్కటిలేదు. ప్రేమకిరణ మొక్కటియే [illegible] వాసించుచున్నావు. దేనిని నీ వాసించుచున్నానో అది పట్టుబడిపోను రానిది. దానిచేతనే యీజగతి జీవించుచున్నది.

తెల్లవారుకడ భవాని మంచన్నను వెదకి కొని యతడు కానరామి పుత్రదుఃఖ మను భవించెను. సూరన్న పుత్రోదయమయి నటులు సంతోషించెను.

కొల్లాయగుడ్డ కొకచివర ఒక మిఠాయి పొట్లము మఱొకచివర కజ్జపుపొట్లమును కట్టి దానిని బుజముపై వేసికొనంగా ఒకడు నెడు

కొమ్మను మహాకటివీంపును జంఘములొమ్ము నీంపుల లింగశంఖములవలె కొట్టుకొనుచుండఁగా మంచన శైలూషాహము ప్రవేశించి పాలోకముల కానందము కల్పించి పురుషుఁడై యుండెను.

కొన్నాళ్ళకు శ్యామావివాహము వచ్చినది. లగ్నము నిశ్చితమయినది. మంచన్న ఆ వార్తవిన్న తత్క్షణము శ్యామకడకు వెళ్లి 'శ్యామా! నన్ను పెండ్లాడుదువని నీ నోటి మీఁదుగా నీవే యంటివికదా! ఇప్పుడు ఇంకొకనిని పెండ్లాడుదువా?' అని యనఁగా శ్యామ 'మంచనా! నీగోత్రము చెప్పు' మని అన్నది. మంచన 'కౌశికగోత్ర'మని యనఁగా శ్యామ 'మాగోత్రము చెప్పు'మనియన్నది. మంచన ఆలోచించుచు 'కౌశికగోత్రమే'అని 'శ్యామా! నీవు నాకుచెల్లెలివి' అని శ్యామను త్రిశకొని 'అమ్మగారూ! అనంతుఁడుగారూ! మీరు నాకు తలిదండ్రులు; నన్ను నమస్కరింపనీండు' అని వారికి పాదాభివందనములు చేసి బాష్పప్లావిత నేత్రుఁడై కూర్చుండెను. అందఱకు కనుల వెంట ఆనందబాష్పము లుదయించెను. శ్యామ 'ఓయీ! నా కూఁతునిచ్చి నీకు వివాహము చేయుదును లెమ్ము' అనెను. 'మంచన, అంతవఱకే కాదు, ఆమెకు కూఁతురు పుట్టునఱకు పెండ్లికుమారుఁడయియే యుందు'నని మంచన్న అనెను.

కొలఁదినాళ్లలోనే శ్యామకు వివాహమయినది. ఆవివాహమయిన కొలఁదినాళ్లకే అనంతునకు జబ్బుచేసినది. భవానికి ప్రాణము మీఁదికి వచ్చినదనియు వెంటనే రావలసినదనియు మంచన్నకు వార్త వచ్చినది. వారందఱు వెంటనే వెళ్లుమని 'అనంతుని యారోగ్యముమాచి నుత్తరమని మంచన్న కోరెను. ఒకనాఁడు [illegible] అతని పిలిచి 'మంచన్నా! వెంటనే నీవు వెళ్లిరమ్ము' అని యాదేశించెను. అనంతుఁడు చెప్పఁగనే మంచన బయలుదేరి [illegible] పురము వెళ్లెను.

మంచన్న యింట కాలిడక [illegible] సూరన్న లోనుండి యెదురుగావచ్చి 'దౌర్భాగ్యుఁడా! అమ్మచచ్చి ఆఱురోజులు [illegible] ఇపుడేల వచ్చితివిరా అపాత్రుఁడా!' యని తలపై రెండు తాఁకించెను. మంచన్న [illegible] మంచమున శయనించెను. అతని [illegible] అనంతునిపై దుస్స్వప్నములు వచ్చెను. పనటికి వెళ్లలేక యిచట నుండలేక అనంతుఁడు కంచెనలె అటుకట్టు కొట్టుకొనెను.

మంచన రాజాపురము విడిచి [illegible] తునియింట కాలుపెట్టువఱకు వైద్యులు జబ్బిఁక నెమ్మదించునని చెప్పుచుండిరి. మంచన్న యొక్క అపాంగప్రసారమే అతని దుఃఖమునకు ధర్మామెటరునలె నుండెను. అనంతుఁడు డిగ్రీ మో మడుఁ పెట్టెను.

మంచనకు గుండెలలో రాయి పడ్డది. మంచనను చూచినపు డెల్ల అనంతునకు తీవ్రమగువేదన అతిశయించెడిది. వారు స్వరముమాచికొని కన్నీరుకార్చుచుండువారు. వారు దీర్ఘమగు చూపులతోడనే మాటలాడుకొనుచుండువారు. కొంతసేపటికి మంచన్న వెలుపటికి తొలఁగిపోవువాఁడు.

[illegible] మాటలాడుట [illegible] మాటలు సాగించినాఁడు. [illegible] చేయుట ప్రారంభించె [illegible] వేనతలు వచ్చుచు [illegible] చూచుచున్నాఁడు [illegible] చుట్టు మూఁగినారు. [illegible] నిలువఁబడి దుఃఖించు [illegible] 'ఏమయినా చెప్పవో' యని అతుఁ [illegible] నిలువఁబడి తన్త్రీముఖ [illegible] చున్నాఁడు. ఒక్క మంచన్న [illegible] కొనుచు, నోరుతెఱచి [illegible] తల్లికి పరిచర్య చేసి [illegible] చేయుచున్నాఁడు.

కొంతసేపటికి కనంతుఁడు శాంతిముగా నున్నాఁడు. మరల మిత్రులతో లేచి కను తిఱిగించి బాష్పములు స్రవింపఁగా మంచన్నను కౌఁగిలించుకొనెను. ఆ కౌఁగిటిలోనే అనంతునిప్రేమ, ప్రాణములు రెండును పయనము పెట్టెను.

ఎక్కడికోపుపులలో నావిన్నారు. మఱునాఁటిదాఁక మంచన్నమాట ఎవరికి తోఁచలేదు. తనుకొ మనుష్యుఁడు ఇంకిరిగాని అతని యునికి ఇంతవఱకు ఎవ్వరికి తెలియలేదు. అనంతునిచే జాగరిల్లిన జన్మ సంబంధమనంతునితో నంతమొందినదా?

సంపూర్ణము

ప్రణయగీతము

సుసర్ల రామమూర్తి గారు

విమల [illegible] చంద్రికా విలసనములఁ
ప్రమదసుందరి తాపాంగ వీక్షణములఁ
[illegible] సున్నమీ మధురసల్లాపములను
[illegible]పు [illegible] క్షణములో వరలఁ జేసి
[illegible]ముగ [illegible]నిర్మల హృదయమెల్లఁ
[illegible] వలపులు మొలకలెత్తె
[illegible]నాఁటిదినమున బృందావనంబునందుఁ
[illegible]లువ మెఱవఁగా శిలాతలముఁ జేరి

యమునాసంకీర్ణ పాటలాకారముపై
మురళి మోపెట్టి పంచమస్వరముతోడ
హాయిగా శ్రోత్రపర్వంబుఁ జేయునట్టి
దివ్యతరగాన మిపుడుఁ బ్రతిధ్వనించు
ఎచటదాఁగితో? వెదకితి—ఎఱుకపడవు!
కనులపండువుగాఁగ దర్శన మొసంగి
నిర్భరానందమును మది నెఱపుమయ్య!
నల్లపిల్లోఁల, నీలగోపాలబాల!
